

SUMARIO

OPINIÓN

A REPRESENTACIÓN E CONSULTA DOS TRABALLADORES EN MATERIA DE SAÚDE E SEGURIDADE

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

ENTREVISTA

CORREOS E TELÉGRAFOS: UN CASO FLAGRANTE DE GRAVES INCUMPRIMENTOS EN MATERIA DE SEGURIDADE E SAÚDE LABORAL

Carlos del Río López, representante da CIG no Comité Provincial de Seguridade e Saúde Laboral de A Coruña, Responsable comarcal do sector de Correos e Telégrafos da área de Ferrol e membro do Consello Confederal da CIG
Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

COLABORACIÓN

GUÍA DE VIXILANCIA DA SAÚDE NA PESCA

José Antonio Rodríguez Arribe, Técnico en prevención, coautor da Guía de Vixilancia da Saúde na Pesca

OPINIÓN

APUNTAMENTOS SOBRE O ENTORNO LABORAL DENDE UN PUNTO DE VISTA DE XÉNERO

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

INFORMACIÓN TÉCNICA

ACCIDENTE

PE

ACCIDENTE DE TRABAJO: PROCEDIMENTO BÁSICO DE ACTUACIÓN

“A representación e consulta dos traballadores en materia de saúde e seguridade”.

Enquisa *ESENER*, EU-OSHA (2012).

A actual coxuntura de crise económica, democrática e social que especialmente sofren as clases traballadoras dos estados do sur de Europa, está a supoñer inadmisibles e inxustificables perdas de dereitos laborais e sociais, a través de medidas xustificadas e impostas como a única vía de solución para a recuperación económica. Medidas ideolóxicas aplicadas polos centros de poder político-económico da dereita sistémica, capitalista e neoliberal que neste período histórico manda e controla a UE.

Neste contexto non está de máis, dada a escasa publicidade e difusión realizada até o momento sobre os resultados deste estudio polos poderes políticos europeos e españois, abordar neste artigo a exposición dos resultados da enquisa *ESENER* realizada pola *Axencia Europea para a Seguridade e a Saúde no Traballo* (EU-OSHA,) en relación á importancia dos traballadores e a súa representación sindical na xestión das políticas preventivas nas empresas.

A *Axencia Europea para a Seguridade e a Saúde no Traballo* (EU-OSHA) é un organismo que, en termos xerais, ten como misión contribuir a que os centros de traballo europeos sexan máis seguros, saudables e produtivos. Nesta liña a Axencia vén de realizar no ano 2012 unha enquisa sobre a Seguridade e a Saúde no Traballo “*ESENER*”, de cuxo informe final neste caso interézanos centrarnos nos resultados obtidos en relación á importancia e alcance do factor “**participación dos/as traballadores/as na xestión da seguridade e a saúde no traballo**”, e a súa incidencia na mellora da prevención dos riscos laborais.

ESENER constitúe en si mesmo un informe de especial relevancia en termos de datos, dado que representa un importante volume de datos, que mostra de enquisados de todos os Estados membros da Unión Europea en relación a este tema, a grandes liñas amosa resultados

www.cigsaudelaboral.org

Plataforma web para a información e consulta en materia de Prevención de Riscos e Saúde Laboral

Accidente de traballo: procedemento básico de actuación

A definición legal de accidente de traballo estipula que é “*toda lesión corporal que sofra o/a traballador/a con ocasión ou como consecuencia do traballo que execute por conta allea*” (artigo 115 da Lei Xeral da Seguridade Social. LGSS)

A extensa normativa existente en materia de prevención de riscos laborais non se ten traducido nun cumprimento estrito da mesma por parte dun importante número de empresas, limitándose en moitos dos casos a cumprimentos formais e meramente burocráticos que, desgraciadamente non se traducen nunha mellora substancial das condicións de seguridade nos lugares de traballo.

Na situación actual, moitísimos accidentes (xeralmente leves), así como moitas enfermidades profesionais, son ocultados polo *sistema* non declarándose ou ben desviándose cara a sanidade pública, como se corresponden a unha continxencia común. Non está de máis logo lembrar aquí algúns conceptos e informacións claves para que calquera traballador/a saiba como actuar ante un accidente laboral.

Que se considera accidente de traballo?

- Os acontecidos a consecuencia das tarefas que, aínda sendo distintas ás da súa categoría profesional, executa o/a traballador/a tanto en cumprimento das ordes recibidas, como aquelas executadas espontaneamente en interese do bo funcionamento da empresa.

As enfermidades ou doenzas contraídas polo/a traballador/a, que se poida probar que son consecuencia directa dun accidente laboral.

- Enfermidades ou doenzas padecidas con anterioridade polo/a traballador/a que se agraven como consecuencia do accidente (apartado f. Art 115 L.G.S.S.)
- As complicacións que agraven o accidente de traballo: infartos, crises de ansiedade, estrés, etc.
- As consecuencias do accidente que resulten modificadas na súa natureza, duración, gravidade ou terminación por enfermidades intercorrentes.
- Os acaecidos por imprudencia profesional, sempre e cando esta non alcance a cualificación de temeraria.
- A concorrencia da culpabilidade civil ou criminal dun empresario/, dun compañeiro/a de traballo do accidentado/a ou dun terceiro/a, salvo que non garde relación algunha co traballo.
- Os chamados **in itinere**, que son os que sofre un traballador/a ao ir ou voltar do lugar de traballo.
- Se considerarán accidentes de traballo aqueles acaecidos no lugar de traballo, ao ter “*Juris Tamtum*”, salvo proba en contrario.

Non se consideran accidentes de traballo

- Aqueles que sexan debidos a causas non relacionadas co traballo.
- Aqueles que sexan debidos a dolo ou imprudencia do/a traballador/a accidentado/a.

Moitas das lesións que padecen os/as traballadores/as como consecuencia da súa actividade laboral débense á exposición á turnicidade, riscos psicosociais do entorno de traballo, movementos repetitivos, sobreesforzos, ritmos de produción, excesos de ruídos, contacto con produtos alerxénicos, etc. O non recoñecemento destas e outras lesións ou enfermidades como de orixe laboral, remata xerando graves e importantes consecuencias tanto para a xestión preventiva das empresas como para a seguridade e a saúde dos seus traballadores/as,

prolongándose no tempo as situacións de exposición a os elementos de risco que os xeran por non estar estes axeitadamente identificados.

Que facer en caso de accidente laboral?

Comunicar o accidente aos delegados/as de prevención e aos servizos médicos da empresa. No caso de non ter a empresa estes servizos dirixirse aos servizos médicos da Mutua que corresponda. Se a gravidade das lesións aconsellan unha atención médica urxente, trasladar inmediatamente ao traballador/a ao centro médico máis achegado ao lugar do accidente.

En todos os casos a empresa ten a obriga de comunicar á Mutua o accidente laboral e entregar ao traballador/a accidentado/a ou a quen o represente e acompañe -en función do seu estado-, o volante de asistencia sanitaria. Asemade a empresa deberá encher o parte de accidente para entregar na Mutua, debidamente cumprimentado cos datos do/a traballador/a e os da empresa, e coa información de cando e como sucedeu o accidente. No caso que pola urxencia da atención non dese tempo a cumplimentalo, o parte será remitido pola empresa á Mutua nun prazo máximo de cinco días. En ningún caso o **volante de solicitude de asistencia sanitaria** substitúe ao imprescindible **parte de accidente** que a Mutua vai esixir para considerar o accidente como laboral. Se a empresa se negara a proporcionar ao traballador/a o parte de asistencia, este co asesoramento e apoio sindical necesario deberá denuncialo ante á Inspección de Traballo.

Se o/a accidentado/a non causa baixa laboral por incapacidade temporal (IT), tras recibir a asistencia médica correspondente poderá reincorporarse ao seu lugar de traballo, sen ter dereito a percibir prestación económica por parte da Mutua. Se o traballador non estivera de acordo co ditame do médico/a da Mutua, este poderá asistir ao seu médico de atención primaria quen determinará se procede a baixa médica por causa de accidente laboral. Se esta é concedida deberase presentar ante o INSS a correspondente solicitude de determinación de continxencia profesional co gallo de promover o recoñecemento da mesma por parte da Seguridade Social.

Se o/a traballador/a accidentado/a causara baixa laboral, a Mutua proporcionaralle dous exemplares do *parte médico de baixa* que consta de tres copias, o orixinal para a Mutua, unha copia para o/a traballador/a e outra para a empresa. O preceptivo *parte de accidente* o fará a empresa. Neste caso a Mutua será a entidade encargada de xestionar o tratamento médico e a rehabilitación correspondente se esta fose necesaria.

Se o/a traballador/a se recupera completamente das súas doenzas, a Mutua emitirá un parte médico de alta e o/a traballador/a deberá incorporarse ao seu posto de traballo.

Se o/a traballador/a non se recuperara totalmente, a Mutua deberá remitir o seu expediente médico ao INSS para que a Equipa de Valoración de Incapacidades (EVI) proceda a ditaminar sobre o recoñecemento ou non dunha incapacidade permanente (IP) e sobre o grao da mesma: parcial, total, absoluta ou de gran invalidez. No caso que o/a traballador/a estivera disconforme coa desestimación da súa IP ou do grao atribuído á mesma, poderá realizar unha reclamación previa ante a correspondente Dirección Provincial do INSS e posteriormente presentar unha demanda ante o Xulgado do Social.

Nunha incapacidad temporal (IT) por continxencia común, os primeiros catro días de prestación económica corren a cargo do/a traballador/a. Do 4º día ao día 16 a cargo do/a empresario/a, e do día 16 de baixa médica en adiante, a cargo do sistema público, sendo a partires deste día cando a Mutua pode realizar as revisións do estado de

saúde do/a traballador/a en situación de IT, entendidas estas como verificacións destinadas a determinar a pertinencia ou non da súa alta médica.

A **incomparecencia ou negativa inxustificada do/a traballador/a a acudir a algunha cita de recoñecemento** realizada pola Mutua (a partires do día 16 nas continxencias comúns e dende o 1º día nas continxencias profesionais) ou dos médicos adscritos ao INSS, poderá conlevar a extinción do dereito do/a traballador/a ao subsidio económico.

Aínda que non existe unha definición ou acoutamento do que se considera *negativa inxustificada*, pódese entender que esta quedaría acredita pola incapacidade física do/a traballador/a para asistir á cita, sempre que esta estea convintemente acreditada co xustificante dun médico/a cualificado. En todo caso para que exista incomparecencia deberá existir unha cita do/a traballador/a co seu correspondente soporte documental.

O/a traballador/a pode esixir á Mutua que sufrague o custo de desprazamento *por medio de transporte público* para asistir ás citas de revisión médica, xa que nestes casos a propia normativa reguladora inclúe estes custos de desprazamento como custos propios dos controlos médicos de comprobación da IT.

Obrigas da empresa

Dentro dos cinco primeiros días hábiles de cada mes, as empresas están obrigadas a cumprimentar por internet mediante o sistema Delta@, a relación dos **incidentes e accidentes acontecidos sen baixa médica**, a través da páxina do Ministerio de Trabajo: www.delta.mtas.es. Esta información impresa pode ser solicitada polos/as delegados/as de prevención. A non presentación pola empresa deste informe (algo demasiado frecuente) perante a Autoridade Laboral constitúe unha infracción leve que podería ser sancionada con ata 2.045€.

No caso de **accidentes laborais con baixa**, a empresa está obrigada a presentar o parte de accidente de traballo nun prazo máximo de cinco días dende a data do accidente. A non presentación do mesmo constitúe unha infracción grave que poderá ser sancionada cunha multa entre 1.502,53€ e 40.985€. Nos casos de **accidente grave, moi grave, mortal, ou que afecte a catro ou máis traballadores/as**, a empresa deberá comunicar o accidente á Autoridade Laboral da provincia na que aconteceu o accidente e/ou Inspección de Trabajo nun prazo máximo de 24 horas(1). Desta comunicación están exentos os accidentes *in itinere*.

(1) *Nas Comunidades Autónomas nas que existe un protocolo de colaboración para accidentes, graves, moi graves ou mortais, entre a Autoridade Laboral e a Fiscalía, cunha chamada ao 061 ou ao 112, actívase inmediateamente dito protocolo que garanta a inmediata investigación do accidente e a persoación da Fiscalía no mesmo.*

En todos os casos a empresa comunicará aos delegados/as sindicais e/ou membros do Comité de Seguridade e Saúde (CSS) calqueira tipo de accidente que se teña producido, co gallo de que estes poidan participar na investigación do accidente, participar e colaborar na

implantación de medidas preventivas correctoras e participar no necesario proceso de revisión da Avaliación de riscos.

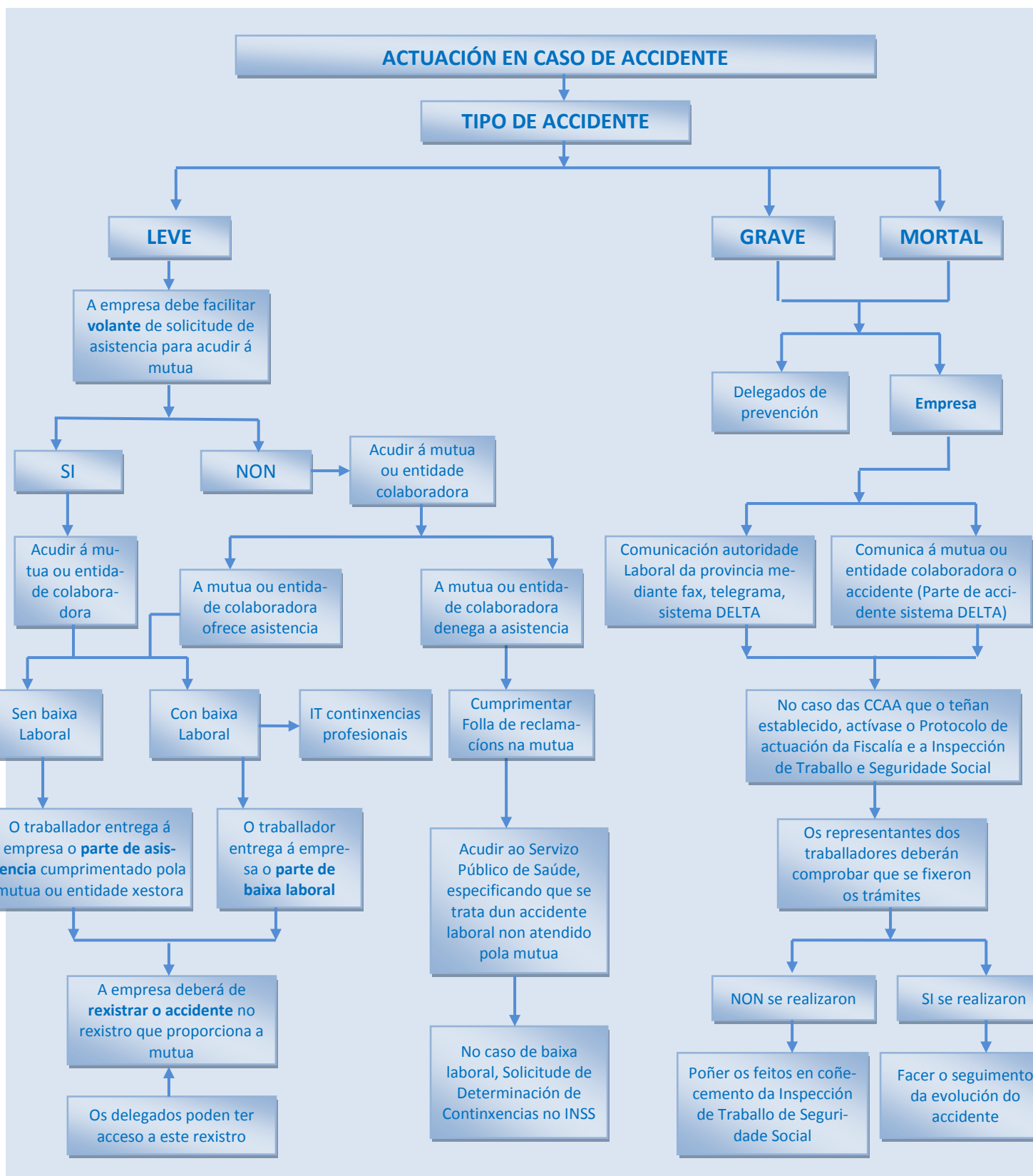
A infradeclaración de accidentes.

Na actualidade, debido por unha parte á crise económica e por outra a unha reforma laboral brutal que eliminou gran parte dos dereitos laborais dos traballadores provocando situacións de extrema indefensión, estanse a producir unha gran cantidade de accidentes laborais que non son declarados polas empresas, ou cando son declarados estes vense rebaixados na súa cualificación, determinando como leves moitos accidentes que son graves, ou declarando como incidentes accidentes que son leves.

O exercicio cada vez máis extendido destas prácticas, aínda que supostamente rendibles para as empresas e os gobernos que as empregan por razóns económicas ou políticas, en realidade **impiden contabilizar axeitadamente o número de accidentes e a súa gravidade**, á vez que impiden aflorar a identificación dos riscos laborais e as deficiencias de seguridade como factores determinantes e imprescindibles para a súa subsanación.

No Estado español, a cualificación da gravidade dun accidente corresponde en principio ao médico que atende ao accidentado, que debe determinar se as lesións producidas son leves, graves, moi graves ou mortais. Posteriormente a empresa responsable de encher o Parte de Accidente de Trabajo debería trasladar a este a cualificación que consta no parte médico. Mais desgraciadamente son moitos os casos nos que isto non acontece así. Ben porque o facultativo da mutua de turno utilizando un *criterio restritivo* atribúe ás lesións do accidentado unha cualificación de gravidade menor da que recibiría en calquera outro centro médico alleo ao xogo de intereses destas entidades empresariais; ben porque a empresa do accidentado trasladada ao Parte de Accidente a súa propia cualificación do mesmo, en función dos seus propios intereses, evitando así entre outras cuestións unha inmediata investigación do accidente por parte da Inspección de Trabajo, co gallo de determinar as súas causas, así como as negligencias e responsabilidades derivadas; ou ben tamén, porque as empresas implicadas, normalmente grandes empresas e multinacionais, ao dispoñer de servizos médicos e de prevención propios, aplican de xeito sistemático unha política de ocultación da sinistralidade, atendendo eles mesmos aos traballadores/as accidentados/as e/ou lesionados/as, que finalmente son tratados/as polos seus propios servizos, permitíndolles ir logo para a súa casa ou ben obrigándolles a permanecer na empresa durante a súa xornada laboral, aínda que estean sen traballar.

O certo é que tanto a infradeclaración de accidentes, como a inadecuada cualificación da gravidade dos mesmos, constitúe un problema de gran importancia e envergadura, non só en termos preventivos e laborais, senón tamén en termos sanitarios, económicos, xurídicos e sociais. É escandaloso e de todo punto inxustificable que os poderes públicos, independentemente da súa adscrición política e/ou da ideolóxica, non tomen as medidas oportunas para corrixir unha situación como esta, que a parte de extremadamente ruín e inhumana, cun custo social inaceptable, presupón en si mesma a realización dunhas prácticas ilegais e claramente delitivas.

EDITA: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

www.cigsaudelaboral.org

Secretaría Confederal de
Negociación Colectiva
e Saúde Laboral
Rúa Gregorio Espiño 47, Entrechán
36205 Vigo
Tlf: 986 262 679. Fax 986 262 781

Gabinete Técnico Confederal de
Saúde Laboral. Ferrol
Rúa Eduardo Pondal 41/43 entrechán
15403 Ferrol
Tlf: 981 359 449. Fax: 981 359 449
saudelaboral@galizacig.net

CO FINANCIAMENTO DE
FUNDACIÓN
PARA LA
PREVENCIÓN
DE RIESGOS
LABORALES
DI-0001/2013